

דיני מחיקה וכתובה בדבר מאכל בשבת

עישון סגריה ביום טוב

כבר כתבנו שמחיקה שלא על מנת לכתוב יש איסור מדרבנן, לפי זה כתב הפרי מגדים שאסור לעשן סגריה ביום טוב אם יש כיתוב על הנייר שעל הסגירה, שבשעה שמעשן מוחק את הכתב. אבל יש מתירים מטעם שאין זה מחיקה, דמחיקה היא כאשר מוחק את הכתב מעל גבי הנייר, או מעל גבי מקום שהכתב כתוב, אבל כאשר שורף את הסיגריה, הרי הוא מוחק גם את הנייר שעליו כתוב הכתב, אם כן אין זה מחיקה, אלא מקלקל הכל. ועוד יש מתירים מטעם אחר, כיון שההיתר לעשן ביום טוב הוא מחמת אוכל נפש, ויש אומרים, שכשם שהתירו הבערה ובישול בשביל אוכל נפש, התירו גם מחיקה בשביל אוכל נפש.

לכתוב או לצייר על עוגות

מהתורה אסור לכתוב רק כתב שהוא מתקיים, מכל מקום, גם כתב שאינו מתקיים אסור מדרבנן, ומזה יש ללמוד שאסור בשבת לכתוב על גבי עוגה כתב בשבת, אפילו שכותב בדבר שאינו מתקיים כמו קרם וכדו', כמו כן אסור לחתוך את העוגות בצורות של כתב או ציורים שיש להם משמעות.

אבל מותר להוציא קרם וכדו' עם כלי מיוחד שמוציא את הקרם בצורה שיש לה צורה, כיון שאינו עושה שום דבר, אלא מוציא, והכלי מעצמו עושה קצת צורה שאין לה משמעות אלא יופי מסויים, ואין בזה חשש כלל.

חיתוך פירות בצורה ייחודית

ואם חותך פירות בצורות מיוחדות, ומקפיד על החיתוך, אף על פי שאין לצורות משמעויות, אבל עושה זאת ליופי ומקפיד על החיתוך, יש להחמיר, כיון שיש אומרים שהוא אסור מטעם בונה, ואף על פי שכתבנו שמותר לאכול עוגה שיש לה צורה, כיון שהיא דרך אכילה, אבל לעשות זאת אסור, כיון שאיסור בונה הוא רק לבנות ולא לקלקל, ומטעם זה מותר לאכול גבינה קשה, אף על פי שאסור לעשותה בשבת.

סידור של סלט ביצים עם בצל ונטילת גלידה עם כלי מיוחד

וביקצור שולחן ערוך כתב שיש לאסור לעשות צורה מיוחדת לסלט ביצים עם בצל, מטעם איסור בונה, ועל פי זה כתב בשבט הלוי, שיש לאסור ליטול גלידה עם כלי מיוחד עגול שעושה צורה של עיגולים בשבת, מטעם בונה. אבל הרבה פוסקים חולקים על הקיצור שולחן ערוך, וכתבו שאין לאסור לעשות צורה בסלט ביצים עם בצל, כיון שאינו דומה לחותך פירות בצורה ייחודית, ששם הוא דבר קשה, אבל כאן זה אינו דבר גוש אחד, אלא מפורר, ואין בזה בונה, ומטעם זה גם אין לאסור להוציא גלידה עם כלי עגול, ואפשר להקל בזה לכתחילה.